

Ortaokul Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişki

Nilüfer SERİN*, Erhan DURUKAN**

Makale Geliş Tarihi:27/06/2023

Makale Kabul Tarihi: 12/09/2023

DOI: 10.35675/befdergi.1320488

Öz

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile konuşma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunu ortaya koymak için ilişkisel tarama modelinin benimsendiği çalışmada veri toplama aracı olarak “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Orta Çocukluk Ölçeği” ve “Ortaokul Öğrencileri için Konuşma Kaygısı Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Araştırmaya Trabzon’daki farklı ortaokullarda 5, 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören 523 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda hem kaygılı bağlanma ile konuşma kaygısı arasında hem de kaçınan bağlanma ile konuşma kaygısı arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu durum bağlanmanın sadece çocuk ile anne arasındaki etkileşimi açıklamakla kalmadığını, kişinin çocukluk ve ergenlik döneminde başka bireylerle olan iletişimini, konuşmasını da etkilediğini, duyduğu konuşma kaygısının sebeplerinden biri olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Öğrencilerin bağlanma stilleri ve konuşma kaygıları cinsiyet ve anne-baba eğitim durumuna göre farklılık göstermezken kaygılı ve kaçınan bağlanma boyutları anne ve babanın birlikte yaşayıp yaşamamasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, bağlanma stilleri, konuşma, konuşma kaygısı.

The Relationship between Attachment Styles and Speaking Anxiety of Middle School Students

Abstract

The main purpose of this study is to examine the relationship between attachment styles and speaking anxiety of middle school students. In order to demonstrate this, in the study in which the relational screening model was adopted, “Close Relationships Scale – Revised for children and adolescent (ECR-RC)” and “Speaking Anxiety Scale for Second Education Students” were used as data collection tools. 523 students studying in 5th, 6th, 7th and 8th grades in different secondary schools in Trabzon participated in the research. As a result of the research, a relationship was found between both anxiety attachment and speaking anxiety, and between avoidance attachment and speaking anxiety. This situation is important in demonstrating that attachment not only explains the interaction between the child and the mother, but also influences the individual's communication and speech with other individuals during childhood and adolescence, indicating that it is one of the reasons for experienced speech anxiety. While

* Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye, niluferserin@trabzon.edu.tr, ORCID: [0000-0003-3747-0981](https://orcid.org/0000-0003-3747-0981)^{id}

** Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye, edurukan@trabzon.edu.tr, ORCID: [0000-0001-9600-3190](https://orcid.org/0000-0001-9600-3190)^{id}

Kaynak Gösterme: Serin, N. & Durukan, E. (2023). Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile konuşma kaygıları arasındaki ilişki. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(39), 919-940.

the attachment styles and speaking anxieties of the students do not differ according to gender and educational status of the parents, the anxiety and avoidance attachment styles show a significant difference according to whether the parents live together or not.

Keywords: Attachment, attachment styles, speaking, speaking anxiety.

Giriş

Bağlanma kavramı erken çocukluk döneminde çocuğun içinde bulunduğu ortamda birincil bakıcılarla, özellikle anneye kurulan, çocuğun kendini güvende hissetmesine yardımcı olan güçlü duygusal bağ olarak tanımlanabilir. Bağlanma Kuramı ise bireylerin kendileri için değerli olan başka bireylerle, bilhassa çocukluk dönemindeki birincil bakıcılarla/anneye kurdukları güçlü duygusal bağın sebeplerini açıklamaya çalışan bir yaklaşımdır (Bowlby, 1969, 1973, 1980). Duygusal bağ kurma ihtiyacı bebektikten itibaren insanın hayatını sürdürebilmesi için gereklidir. Özellikle erken çocukluk döneminde bakıcının çocuğa göstereceği tepkiler bunda etkili olmaktadır (Bülbul, 2016). Annenin bebeği ile kurduğu ilişki, geçirdiği zaman, onun açlık susuzluk gibi fizyolojik ihtiyaçlarını, sosyal ve duygusal gereksinimlerini karşılaması mevcut bağın kuvvetlenmesi açısından oldukça önemlidir (Demulder vd. 2000; Denham, 1994 ve Isabella, 1993'ten akt. Keskin & Çam, 2007). Bağlanma kuramına göre çocuğun bakıcısıyla kurduğu ilişki onun kendi kişiliğinin oluşmasında, kendine dair oluşturduğu yargıların şekillenmesinde, yaşamının sonraki dönemlerinde yaşayacağı ilişkilerinde ve duygusal gelişiminde belirleyici olmaktadır (Bowlby, 1980; Ünlü, 2015). Bu bağlamda çocukların anne baba gibi bakıcılarına duydukları güvenli veya güvensiz bağlılığın onların yetişkin olduklarında diğer insanlarla anlamlı ilişki kurma becerisini doğrudan etkilediğini söylemek mümkündür (Burger, 2006). Çocuk eğer bu dönemde anne babası tarafından sevildiyse diğer insanların da sevgisinden emin olur ama sevilmediyse diğerlerinin de onu sevmeyeceğini düşünür ve ilişkilerinde ona göre davranır (Bowlby, 1973).

Bowlby tarafından ortaya atılan bu kuram Ainsworth ve diğerleri (1978) tarafından geliştirilmiştir. Ainsworth ve diğerlerine (1978) göre bağlanma “güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan” olmak üzere üç kategoride incelenebilir. Güvenli bağlanmada anne çocuğun tüm ihtiyaçlarını vaktinde karşıladığı, ona karşı ilgili olduğu ve tutarlı davranışlar sergilediği için anne çocuk arasında güvenli bir ilişki kurulmuştur. Çocuk annesi yanında olmasa bile gerektiğinde ona ulaşabileceğini bilir ve onun sevgisinden emindir. Bu yüzden annesi yanından ayrıldığında tepki gösterse de duruma kolay uyum sağlar, anne geldiğinde hemen yatıştır ve anneye yakınlık duymaya devam eder. Kaygılı-kararsız bağlanmada anne çocuğa karşı yeterince duyarlı olmadığı ve tepkilerinde tutarsız davrandığı için çocuk annesini çağırdığında ona yanıt vereceğinden emin değildir. Bu yüzden annesi yanında olmayınca yoğun kaygı duyar ve ağlamaya başlar, diğer insanlarla iletişimi reddeder. Anne geldiğinde tekrar gitmesinden endişe duyduğu için ondan ayrılmak istemez. Üçüncü tür olan kaçınan bağlanmada anne çocuklara uygun tepkiler vermez, ilgi göstermez, kimi zaman onu reddeder. Çocuk da annesi onunla ilgilenmediği için ona karşı tepki

gösterir ve ondan uzaklaşır. Annenin yanında olmamasından çok fazla etkilenmez, geri geldiğinde de onunla duygusal veya fiziksel bir temas kurmak istemez (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978, Hollist & Miller, 2005). Hazan ve Shaver (1987) de yetişkinlerin romantik ilişkileri üzerine yaptıkları araştırmalarında benzer bir sınıflamaya gitmiş ve üçlü bağlanma stilini benimsemişlerdir. Buna karşı Bartholomew ve Horowitz (1991) bağlanmanın “güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu” olmak üzere dört boyuta çıkarılabileceğini öne sürmüşlerdir. Bu araştırmaya göre güvenli bağlanan bireyler ilk bakım veren kişiyle güvenli bir ilişki kurdukları için kendilerini sevmeye değer görürler, başkalarına güvenirlere, terk edilme kaygıları yoktur ve ilişkilerinde yapıcı bir tutum sergilerler. Kayıtsız bağlanan bireyler özerkliğe çok önem verirler, yakınlığa karşı kayıtsızdırlar ve sosyal ilişkileri sıkıcı, gereksiz görürler. Saplantılı bağlanan bireyler kendilerini değersiz gördükleri ve sevmeye layık olmadıklarını düşündükleri için sürekli kendilerini başkalarına kanıtlama peşindedirler, ilişkilerde takıntılılardır. Korkulu bağlanan bireyler ise başkalarıyla yakınlık kurmaktan kaçınırlar, kendilerini değersiz görürler, reddedilmekten ve kaybetmekten korkarlar (akt. Bacaksız, 2011).

Son yıllarda yapılan araştırmalar bağlanmanın kategoriler yerine temel bağlanma boyutları üzerinden yapılmasının daha geçerli olduğunu ve daha çok tercih edildiğini göstermektedir (Brennan vd, 1998; Mikulincer & Shaver, 2007 ve Sümer, 2006’ dan akt. Kırımer, Akça & Sümer, 2014). Bu doğrultuda bağlanma kaygı ve kaçınma olmak üzere iki temel boyutta açıklanabilir (Sümer, 2006). Kaygı boyutu insanlarla fazla yakın olma ve onlardan destek görme isteği, reddedilmekten ve terk edilmekten korkmayı içerirken kaçınma boyutu insanlarla samimi olmaktan kaçınma, yakınlık kurmaktan rahatsız olma, kimseden sosyal destek istememekle açıklanabilir. Bu boyutların düşük düzeyleri güvenli bağlanıldığını göstermektedir (Kırımer vd., 2014). Daha fazla tercih edilmesi sebebiyle bu araştırmada da temel bağlanma boyutları esas alınmıştır.

Bağlanma stilleri kişilik gelişimini etkilediği için bebeklikten itibaren hayatın tüm evrelerinde etkisini göstermektedir. Ergenler ve yetişkinlerin bağlanma stillerinin araştırıldığı çalışmalarda bireyin bebeklikte gösterdiği bağlanma tarzı ve davranış biçimlerinin ergenlik ve yetişkinlikte de devam ettiği görülmüştür (Safran, 1990). Ergenlik dönemiyle birlikte çocukların ilgisi ebeveynlerinden arkadaşlarına doğru kaymaktadır. Onların arkadaşlarıyla kurdukları sosyal ilişkide anne babalarına olan bağlanma stillerinin etkisi açıkça görülmektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan çocuklar arkadaşlarıyla sosyal ilişki kurarken daha başarılı ve öz güvenli davranırken güvensiz bağlanan çocuklar sosyal ilişkilerinde sorun yaşamaktadır (Sümer & Güngör, 1999). Bu çocuklarda suça eğilim, sosyal kaygı, yalnız olma endişesi, yakın ilişkilerde başarısızlık, öz saygıda eksiklik gibi birçok probleme rastlanılmaktadır (Görür, 2019).

Güvensiz bağlanmanın çocuklarda ve yetişkinlerde sosyal kaygıya/sosyal fobiye sebep olduğu düşünülmektedir (Bowbly, 1988). Sosyal kaygı bireyin sosyal

ortamlarda yanlış bir şey yapıp küçük düşeceğinden korku ve endişe duyması olarak tanımlanabilir. Bu tür kaygısı olan bireyler konuşurken utanma, kızarma, titreme, terleme, kas gerginliği, çarpıntı, konuşma kesintisi, ağız/boğaz kuruluğu, kafada baskı hissi, baş ağrısı, karın ağrısı, bacaklarda güçsüzlük gibi problemler yaşayabilmekte, bu yüzden insanlarla iletişim kurmaktan kaçınılmaktadırlar. Kendini başkalarına tanıtmak, yetkili/otoriter kişilerle tanışmak, telefonda konuşmak, yazmak, kamusal tuvaletleri kullanmak, aile ya da arkadaşlarla yemek yemek, toplantıya katılmak, ziyaret edilmek gibi durumlarda da kişi kaygı yaşayabilmektedir (Görür, 2019; Yolaç, 1996). Görüldüğü üzere sosyal kaygı yaşayan bireylerin temelde problem yaşadıkları alan insanlarla iletişim kurmak yani konuşmaktır. Araştırmalarda da en sık rastlanan sosyal kaygı türünün topluluk önünde konuşma korkusu olduğu belirtilmektedir (Butcher, Hooley & Mineka, 2013; Dilbaz, 2000).

Konuşma kaygısı topluluk karşısında veya birebir ilişkilerde kişinin konuşmaktan çekinmesi, mecbur kalmadıkça pasif durmayı tercih etmesi, zorunlu olduğu durumlarda ise heyecanlanması, kendini iyi ifade edememesi, çeşitli fiziksel ve duygusal tepkiler vermesi olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 2015). Bu tür konuşmaya karşı tepki geliştiren bireylerde konuşma öncesinde veya konuşma esnasında kalbin hızlı atması, terleme, yüzün kızarması, ellerin titremesi, göz kararması, mide bulantısı, yerinde duramama, soluğun kesilmesi gibi çeşitli fiziksel tepkiler ortaya çıkabilir (Beatty, 2001'den akt. Kösel, 2006; Demir & Melanlıoğlu, 2014; Kartal, 2019). Özdemir'e (2018) göre konuşma kaygısı yaşayan kişiler söyleyeceklerini unutmaktan ve doğru söyleyememeden endişe duydukları için konuşmaya yeterince odaklanamazlar, dinleyiciyle göz göze gelmekten kaçınma, konuşmayı kısa kesmeye çalışma, aşırı hızlı konuşma, konuşmada boşluk bırakma, öz güvenli bir tavır sergileyememe gibi problemler de yaşayabilirler. Bu kişilerin kimi topluluk karşısında kimi sadece yeni girdiği ortamlarda kaygı duyarken kimi her tür ortamda konuşurken kaygı yaşayabilmektedir. Bu durum da bireyin hem insan ilişkilerini hem de akademik ve mesleki başarısını olumsuz etkilemektedir. Konuşma kaygısı olan kişiler başkalarının onun konuşmasını beğenmeyeceğinden, söyleyeceğini unutmaktan, konuşurken panik yapmaktan, heyecandan nefesinin kesilmesinden, utanç verici şekilde hareket etmekten, yargılanmaktan, eleştirilmekten, gururunun yıkılacağından korkmaktadır (Condrill & Bough, 2000'den akt. Arslan, 2012; Pertaub, Slater & Barker, 2002). Psikolojide konuşma kaygısı diye bir hastalık olmasa da konuşma kaygısı sosyal anksiyete/sosyal fobi ile yakından ilişkilidir. Yukarıda da belirtildiği üzere sosyal fobinin en sık görülen şekli topluluk önünde konuşmaktan çekinmektir. Sosyal fobi yaşayan insanların iyi tanımadığı biriyle veya üst düzey biriyle konuşmaktan, toplantıda konuşmaktan, telefonda konuşmaktan, topluluk karşısında sözlü sunum yapmaktan, hazırlıksız konuşmaktan korkma gibi konuşmayla ilgili çekinceleri vardır. Sosyal fobi yaşayan bu kişiler bu tür durumlardan kaçınmak için konuşmak durumunda kalacakları ortamlardan uzak durmaya çalışırlar, bunu yapamadıklarında ise kaygı duymaya başlarlar hatta panik atak yaşayabilirler (Gündüz, 2020; Kılıç, 2018).

Alanyazında konuşma kaygısının oluşumuna yönelik ağır basan fikirlerden biri olumsuz düşünme biçimlerinin sebep olduğudur (Er, 2014; Linver, 1997; Maviş, 2013; Suroğlu-Sofu, 2012; Topçuoğlu-Ünal & Özden, 2015). Kişinin olumsuz düşünmesinin altında da çocuklukta yatan sebepler olduğu bilinmektedir. Çocuklukta bakım veren kişiyle kurulan duygusal bağın oluşturduğu bağlanma stilleriyle sosyal kaygı/sosyal fobi arasında ilişki olduğunu saptayan sınırlı sayıda çalışma (Bayramkaya, 2009; Brumariu & Kerns, 2008; Canatan, 2018, Görür, 2019, Öztürk & Mutlu, 2010, Tok, 2019) olmasına rağmen konuşma kaygısını inceleyen bir çalışmaya literatürde rastlanılmamıştır. Bağlanma stillerinin kişinin konuşma kaygısı üzerinde de etkisinin olabileceği düşünülerek literatüre katkı sağlaması amacıyla bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile konuşma kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca bağlanma stilleri ile konuşma kaygı düzeylerinin cinsiyet, ebeveyn eğitim durumu ve anne baba beraber yaşama/medeni durumu gibi çeşitli demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği de araştırılmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleriyle konuşma kaygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ve konuşma kaygısı puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ve konuşma kaygısı puanlarında anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ve konuşma kaygısı puanlarında anne baba beraber yaşama/medeni durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. “Bu modelde birden fazla değişken arasındaki ilişki değişkenlere müdahale edilmeden incelenir, böylece değişkenler arasındaki ilişki açıklanmaya, olası sonuçlar tahmin edilmeye çalışılır” (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012; Gürbüz & Şahin, 2018; Karasar, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Trabzon ilindeki tüm ortaokul öğrencileri oluştururken araştırmanın örneklemini Ortahisar ve Akçaabat ilçelerindeki 6 farklı ortaokuldan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 248’i kız (%47.4), 275’i erkek (%52.6) olmak üzere toplam 523 öğrenci oluşturmaktadır. Yaşları 10 ila 14 arasında değişen katılımcıların kişisel bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 1.
Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kız	248	47,4
	Erkek	275	52,6
Anne eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor/ilkokul	74	14,1
	Ortaokul	67	12,8
	Lise	176	33,7
	Üniversite	148	28,3
	Lisansüstü	58	11,1
Baba eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor/ilkokul	42	8
	Ortaokul	81	15,5
	Lise	168	32,1
	Üniversite	156	29,8
	Lisansüstü	76	14,5
Anne baba beraber yaşama/medeni durumu	Birlikteler	484	92,5
	Boşandılar	27	5,2
	Birlikteler ama ayrı yaşıyorlar	12	2,3

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Orta Çocukluk Ölçeği” ve “Ortaokul Öğrencileri için Konuşma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyeti, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve ebeveynlerin beraber yaşama/medeni durumuyla ilgili 4 soru yer almaktadır.

“Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Orta Çocukluk Ölçeği”, yetişkin bağlanma boyutlarını ölçmek için geliştirilen (Fraley, Waller & Brennan, 2000) ölçeğin Brenning ve arkadaşları tarafından (Brenning, Soenens, Braet & Bosmans, 2011) orta çocukluk ve erken ergenlik dönemi için uyarlanmış hâlidir. Ölçek, Kırimer,

Akça ve Sümer (2014) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve Türk örnekleme uygun hâle getirilmiştir. 8-13 yaş arasındaki çocukları kapsayan ölçekte, çocukların anneleriyle olan kaçınan ve kaygılı bağlanma düzeyini ölçen 36 madde bulunmaktadır. Ölçek, 1 ila 7 puan arasında derecelendirilmiştir. Her iki boyut için maddelerin ayrı ayrı toplanmasıyla kaygı ve kaçınma puanları elde edilmektedir. Kaygı ve kaçınma boyutları üzerinden kategorilendirilmek istenirse iki boyuttan da düşük alanlar güvenli bağlanma stili içinde sınıflandırılabilir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kaçınma boyutu için .90, kaygı boyutu için ise .78 olarak bulunmuştur (Kırimer vd., 2014). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı kaçınma boyutu için .89, kaygı boyutu için .78 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma temel bağlanma boyutları (kaygı ve kaçınma) üzerinden yapılmış, iki bağlanma boyutunun toplamına bakılarak güvenli bağlanma stili de yorumlanmıştır. Buna göre ölçekten alınan yüksek puanlar kaygılı ve kaçınan bağlanmanın arttığını, düşük puanlar ise güvenli bağlanıldığını göstermektedir.

Demir ve Melanlıoğlu'nun (2014) geliştirdiği, "Ortaokul Öğrencileri için Konuşma Kaygısı Ölçeği" 33 maddeden oluşmaktadır. 5 dereceli Likert tipinde hazırlanan ölçek beş faktörden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça kaygı azalmaktadır. Tüm ölçek üzerinde yapılan analizde ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .71 olarak ölçülmüştür (Demir & Melanlıoğlu, 2014). Yapılan bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı .88 bulunmuştur. Buna göre ölçeklerin ikisinin de güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanabilmesi için ilk önce ölçek sahiplerinden izin alınmıştır. Daha sonra Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 08.11.2022 tarih E-81614018-000-2200045629 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğünden ve okul müdürlerinden de uygulama için gerekli izinler alındıktan sonra veriler 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde öğrencilerin kendi sınıf ortamında toplanmıştır. Öğrencilere ölçeklerin nasıl doldurulacağı ve araştırma amacıyla kullanılacağı anlatıldıktan sonra araştırmacının ve öğretmenlerin yardımıyla öğrencilerin ölçeği bir ders saati içerisinde doldurmaları sağlanmıştır.

Verilerin analizi aşamasında SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Bağlanma ve konuşma kaygı düzeylerinin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov Smirnov testi yapılmış, basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Yapılan analiz sonuçları incelendiğinde değerlerin -1 ile +1 arasında değiştiği görülmüş, böylece normallik dağılımının sağlandığı (Büyüköztürk, 2019) ve parametrik testlerin yapılabileceği anlaşılmıştır. Değişkenlere ilişkin basıklık ve çarpıklık değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2.
Değişkenlere İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişken	n	Ort.	SS	Basıklık	Çarpıklık
Kaygılı	523	2,42	,87	,546	,952
Kaçınan	523	2,57	1,16	-,044	,716
Güvenli	523	2,49	,87	,512	,777
Konuşma kaygısı	523	3,45	,67	-,242	-,093

Ortaokul öğrencilerinin bağlanma düzeyleri ve konuşma kaygısı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Pearson Korelasyon katsayısına bakılmıştır. Diğer değişkenlerin bağlanma düzeyleri ve konuşma kaygısıyla ilişkisini tespit etmek amacıyla ise bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Analiz sonuçları tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile konuşma kaygıları arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon katsayısı ile bakılmış, sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir. Korelasyon katsayısı incelendiğinde kaygılı bağlanma ile konuşma kaygısı arasında negatif yönlü orta düzeyde ($r = -.36, p < .01$), kaçınan bağlanma ile konuşma kaygısı arasında yine negatif yönlü orta düzeyde ($r = -.47, p < .01$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ölçeğin tamamından elde edilen güvenli bağlanma ile konuşma kaygısı arasında da negatif yönlü orta düzeyde ($r = -.49, p < .01$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Konuşma kaygısı ölçeğinde alınan puan arttıkça kaygı azalmaktadır. Bağlanma stilleri ölçeğinde yüksek puanlar kaygılı ve kaçınan bağlanmayla ilişkiliyken düşük puanlar güvenli bağlanmanın işaretidir. Bu yüzden ilişki ters yönlü düşünülmelidir. Kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde ($r = .45, p < .01$) bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3.
Bağlanma Stilleri ile Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

Değişkenler	Kaygılı	Kaçınan	Güvenli	Konuşma Kaygısı
Kaygılı	1	,458 **	,805 **	-,360 **
Kaçınan	,458**	1	,896**	-,478**
Güvenli	,805**	,896**	1	-,499**

Konuşma kaygısı	-,360**	-,478**	-,499**	1
-----------------	---------	---------	---------	---

** $p < ,01$

Bağlanma stilleri ve konuşma kaygısının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarının gösterildiği Tablo 4 incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin kaygılı bağlanma ($t=1.70$, $sd=521$, $p=.08$, $d=.14$), kaçınan bağlanma ($t=-.13$, $sd=521$, $p=.89$, $d=.01$), güvenli bağlanma ($t=.76$, $sd=521$, $p=.44$, $d=.01$) ve konuşma kaygısı ($t=-1.56$, $sd=521$, $p=.11$, $d=.06$) puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4.

Cinsiyet ile Bağlanma Stilleri ve Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

	Gruplar	n	\bar{X}	SS	t	sd	p																																
Kaygılı	Kız	248	2,48	,94	1,70	521	,08																																
	Erkek	275	2,35	,79				Kaçınan	Kız	248	2,57	1,26	-,13	521	,89	Erkek	275	2,58	1,06	Güvenli	Kız	248	2,53	,95	,76	521	,44	Erkek	275	2,47	,78	Konuşma kaygısı	Kız	248	3,40	,75	-1,56	521	,11
Kaçınan	Kız	248	2,57	1,26	-,13	521	,89																																
	Erkek	275	2,58	1,06				Güvenli	Kız	248	2,53	,95	,76	521	,44	Erkek	275	2,47	,78	Konuşma kaygısı	Kız	248	3,40	,75	-1,56	521	,11	Erkek	275	3,50	,58								
Güvenli	Kız	248	2,53	,95	,76	521	,44																																
	Erkek	275	2,47	,78				Konuşma kaygısı	Kız	248	3,40	,75	-1,56	521	,11	Erkek	275	3,50	,58																				
Konuşma kaygısı	Kız	248	3,40	,75	-1,56	521	,11																																
	Erkek	275	3,50	,58																																			

Bağlanma stilleri ve konuşma kaygısı ortalama puanlarının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Elde edilen bulguya göre anne eğitim durumu açısından kaygılı bağlanma ($F=1.782$, $p=.131$), kaçınan bağlanma ($F=.137$, $p=.968$), güvenli bağlanma ($F=.806$, $p=.521$) ve konuşma kaygısı ($F=1.323$, $p=.26$) grup ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 5).

Tablo 5.

Anne Eğitim Durumu ile Bağlanma Stilleri ve Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Kaygılı	Gruplararası	5,366	4	1,342	1,782	,131

	Grupiçi	389,868	518	,753		
	Toplam	395,234	522			
	Gruplararası	,749	4	,187	,137	,968
Kaçman	Grupiçi	706,003	518	1,363		
	Toplam	706,751	522			
Güvenli	Gruplararası	2,454	4	,614	,806	,521
	Grupiçi	394,112	518	,761		
	Toplam	396,566	522			
Konuşma kaygısı	Gruplararası	2,378	4	,594	1,323	,260
	Grupiçi	232,703	518	,449		
	Toplam	235,081	522			

Bağlanma stilleri ve konuşma kaygısı ortalama puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre farklılık meydana getirip getirmediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda anne eğitim durumuna benzer şekilde baba eğitim durumu açısından da kaygılı bağlanma ($F=2.418$, $p=.048$), kaçınan bağlanma ($F=1.718$, $p=.145$), güvenli bağlanma ($F=1.802$, $p=.127$) ve konuşma kaygısı ($F=1.037$, $p=.387$) grup ortalamaları arasında istatistik olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 6).

Tablo 6.

Baba Eğitim Durumu ile Bağlanma Stilleri ve Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Kaygılı	Gruplararası	7,244	4	1,811	2,418	,048
	Grupiçi	387,990	518	,749		
	Toplam	395,234	522			
Kaçman	Gruplararası	9,253	4	2,313	1,718	,145
	Grupiçi	697,499	518	1,347		
	Toplam	706,751	522			
Güvenli	Gruplararası	5,442	4	1,360	1,802	,127

	Grupiçi	391,124	518	,755		
	Toplam	396,566	522			
Konuşma	Gruplararası	1,867	4	,467	1,037	,387
kaygısı	Grupiçi	233,214	518	,450		
	Toplam	235,081	522			

Anne ve babanın birlikte yaşayıp yaşamama durumunun öğrencilerin bağlanma stilleri ve konuşma kaygıları üzerinde etkisi olup olmadığını görmek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Karşılaştırılacak grupların dağılımında anormallikler olması ve grupların birinde 15 kişinin altında katılımcı olması sebebiyle Kruskal-Wallis testi tercih edilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin kaygılı bağlanma ($p=.007$), kaçınan bağlanma ($p=.048$) ve güvenli bağlanma ($p=.012$) durumlarında anne ve babanın birlikte yaşayıp yaşamaması anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Konuşma kaygısı açısından ise bu durum anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($p=.339$). Mann-Whitney U testi ile yapılan karşılaştırmalar sonunda bu farkın hem kaygılı bağlanma ($U=1554$, $p=.01$) hem kaçınan bağlanma ($U=1732$, $p=.01$), hem de güvenli bağlanma ($U=1595$, $p=.008$) için anne ve babası birlikte/evli olan grup ile anne ve babası birlikte ama ayrı yaşayan grup arasında olduğu belirlenmiştir. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü kaçınan bağlanma ($\eta^2=.02$), kaygılı bağlanma için ($\eta^2=.01$) ve güvenli bağlanma ($\eta^2=.01$) olarak tespit edilmiştir, bu da farkın küçük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 7.

Anne-Baba Beraber Yaşama/Medeni Durumu ile Bağlanma Stilleri ve Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

	Gruplar	N	Sıra Ort.	sd	x^2	p	Anlamlı Fark
Kaygılı	Birlikteler	484	256,65	2	10,063	,007	Birlikteler-Ayrı yaşıyorlar
	Boşandılar	27	305,89				
	Ayrı yaşıyor	12	378,83				
Kaçınan	Birlikteler	484	258,51	2	6,085	,048	Birlikteler-Ayrı yaşıyorlar
	Boşandılar	27	279,30				
	Ayrı yaşıyorlar	12	364,04				
Güvenli	Birlikteler	484	257,14	2	8,924	,012	

	Boşandılar	27	298,37					Birlikteler- Ayrı yaşıyorlar
	Ayrı yaşıyorlar	12	376,25					
Konuşma kaygısı	Birlikteler	484	264,54	2	2,162	,339	-	
	Boşandılar	27	239,70					
	Ayrı yaşıyorlar	12	209,71					

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yaşamın ilk yıllarında bakım veren kişiyle kurulan sağlıklı ve güvenli ilişkinin bireyin tüm hayatını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bağlanma stilleri ile ilgili yapılan araştırmalar da bebeklik döneminde oluşmaya başlayan ebeveyn bağlanma stillerinin ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de değişmediğini ortaya çıkarmıştır (Bowlby, 1969). Buna göre bağlanma stillerinin kişinin yaşamındaki birçok bireysel farklılığı da açıklayabileceği ileri sürülmektedir (Ainsworth, 1978'den akt. Volling, Notaro & Larsen, 1998). Güvenli bağlanan bireyler sosyal ilişkilerinde başarılı ve öz güvenli bir tutum sergilerken güvensiz bağlanan bireylerin kaygı, depresyon gibi çeşitli psikolojik problemler yaşadıkları, her türlü sosyal ilişki kurmada (arkadaşlık, romantik vb.) sıkıntı yaşadıkları bilinmektedir (Bowlby, 1988). Bu kişilerin okul ve meslek yaşamlarında, arkadaşlık ilişkilerinde sosyal kaygının bir parçası olarak konuşma kaygısı da yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Bu sebeple bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile konuşma kaygısı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kaygılı, kaçınan ve güvenli bağlanma stillerinin konuşma kaygısını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Korelasyon katsayısına bakıldığında kaygılı ve kaçınan bağlanma ile konuşma kaygısı arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Bağlanma stilleri ölçeğinde alınan puan arttıkça kaygı artmakta, konuşma kaygısı ölçeğinde ise alınan puan arttıkça kaygı azalmaktadır. Buna göre kaygılı veya kaçınan bağlanma stiline sahip ergenlerde konuşma kaygısının yüksek, güvenli bağlanan ergenlerde ise konuşma kaygısının az olduğu görülmektedir.

Literatür tarandığında konuşma kaygısı ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmasa da sınırlı sayıda da olsa sosyal fobi, sosyal kaygı, sosyal anksiyete ve iletişim becerileriyle olan ilişkiyi ortaya koyan çalışmalara rastlanılmıştır. Sosyal kaygı bozukluğu/sosyal fobinin de önemli göstergelerinden birini topluluk içerisinde konuşmaktan çekinme oluşturduğu için araştırma sonuçları bu çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Buna göre Bayramkaya (2009) sosyal fobisi olan bireylerin bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutlarında sosyal fobisi daha düşük düzeyde olan bireylere göre daha yüksek puan aldığını ortaya koymuştur. Derin (2017) sosyal fobili ergenlerle yaptığı araştırmasında kaygılı ve saplantılı bağlanan

ergenlerin sosyal fobilerinin yüksek, kayıtsız ve güvenli bağlanan ergenlerin sosyal fobilerinin düşük olduğu sonucuna varmıştır. Benzer şekilde Canatan (2018), Alagöz (2019), Tok (2019), Aktaş (2020) ve Onur (2023) da sosyal fobi/anksiyete/kaygı ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Wagner ve diğerleri (1997'den akt. Derin, 2017) kaygılı bağlanmanın güvenli ve kaçınan bağlanmaya göre sosyal anksiyete için daha büyük bir risk oluşturduğunu belirtmişlerdir. Manning ve diğerleri (2017) tarafından yapılan bir araştırmada da kaygılı bağlanma ile sosyal kaygı arasında güçlü bir bağ olduğu, çünkü reddedilme korkusuyla ilişkili olan içsel modellerin daha fazla sosyal kaygıya sebep olduğu söylenilmektedir. Brumaria ve Kerns (2008) de düşük güvenli bağlanma ile yüksek kaygılı bağlanmanın sosyal kaygıyla bağlantısı olduğunu ifade etmektedir. Bunların dışında da güvensiz bağlanma ile sosyal fobi/sosyal kaygı bozukluğu arasında anlamlı ilişki olduğunu gösteren çalışmalar vardır (Bifulco vd., 2006; Mickelson, Kessler & Shaver, 1997; Vertue, 2003). Araştırma sonuçlarının literatürdeki diğer çalışmalarla uyum gösterdiğini söylemek mümkündür. Buna göre kaygılı ve kaçınan bağlanan ergenlerin onlara bakım veren kişiyle kurdukları tutarsız ilişkinin onların konuşma becerisine yansıdığı söylenilebilir.

Bebeklikten itibaren annesine tam olarak güvenemeyen, ondan beklediği sevgiyi göremeyen kişiler ilerleyen yaşamlarında da diğer insanlarla iletişim kurmaktan ve sosyal ortamlara girmekten çekinmektedir. Bunda çocuğun hem kendisine hem de etrafındaki insanlara karşı zihninde oluşturduğu olumsuz şemaların etkisi oldukça büyüktür. Konuşma kaygısı yüksek çıkan öğrenciler verilen ölçekte grup tartışmalarına, sınıftaki konuşma etkinliklerine ve derse katılmaya istekli olmadıklarını, konuşmalarının değerlendirilmesinden, başarısız olmaktan korktuklarını, günlük hayatlarında konuşmak istemediklerini belirtmişlerdir. Konuşma kaygısını gösteren bu özellikler güvensiz bağlanmayla da doğrudan ilişkilidir. Güvensiz bağlanan bireyler genellikle kendilerini değersiz ve sevilmeye layık görmedikleri için sosyal ilişkilerden, insanlarla yakınlık kurmaktan, konuşmaktan kaçınma davranışları gösterirler. Araştırma sonucunda da güvensiz bağlanma içerisinde değerlendirebileceğimiz kaygılı veya kaçınan bağlanma stillerine sahip olan öğrencilerin konuşma kaygılarının yüksek, güvenli bağlanma stiline sahip olanların ise konuşma kaygılarının daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre konuşma kaygısının önüne geçebilmek için okulda Türkçe derslerinde yapılacak konuşma etkinliklerinin dışında çocuğun ailesinin desteğini de yanında hissetmesi oldukça önemlidir.

Araştırma kapsamında korelasyon ilişkisi dışında bağlanma stilleri ve konuşma kaygı düzeylerinin çeşitli demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği de araştırılmıştır. İlk olarak cinsiyet değişkeni ele alınmış ve ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ölçeğinden aldıkları puanların kaygılı, kaçınan ve güvenli bağlanma boyutlarına göre cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ortaokul öğrencileriyle yapılan başka çalışmalarda da kız ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılığa

rastlanılmamıştır (Baysal & Özgenel, 2019; Sümer & Anafarta-Şendağ, 2009; Tok & Öğretir-Özçelik, 2018). Bu durum eski geleneksel yapının kırılmış olmasıyla birlikte günümüzde artık ailelerin kız ve erkek çocuklarıyla benzer türde ilişkiler kurması, cinsiyete bağlı olmadan onların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmasıyla ilişkilendirilebilir.

Ortaokul öğrencilerinin kaygılı, kaçınan ve güvenli bağlanma düzeylerinin anne eğitim durumu ve baba eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analizlerde bu değişkenlerin her üç bağlanma boyutu için de anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Karaşar (2014) da öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında anne ve baba eğitim durumuyla bağlanma stilleri arasında anlamlı bir farka rastlanılmadığını ifade etmiştir. Subaşı ve Kazan (2020) da anne eğitim düzeyine bağlı farklılık tespit etmezken eğitim düzeyi düşük olan babaya sahip yetişkinlerin daha kaçınmacı bağlandıkları, eğitim düzeyi yüksek babaya sahip olanların daha güvenli bağlandıklarını tespit etmiştir. Geleneksel aile yapısında babanın çocukla iletişim kurmaktan çekinmesi ve daha otoriter davranmasının bu sonuçta etkili olduğu söylenebilir. Bu çalışmada anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmaması anne ve babanın eğitim durumuna bağlı olmaksızın çocuklarıyla benzer biçimde ilgilenmesi şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bağlanma stillerinde annenin rolünün ön planda olması ve çalışma kapsamında kullanılan ölçme aracının anneye bağlanma stillerini ölçmesi sebebiyle de baba eğitim durumu farklılık yaratmamış olabilir.

Anne ve babanın birlikte yaşama durumu değişkenine göre hem kaygılı hem kaçınan hem de güvenli bağlanma stilinde ebeveynlerin “birlikte yaşama” ile “birlikte ama ayrı yaşıyor” değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Boşanmış olmanın ise anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında birlikte ama ayrı yaşayan ebeveynlere sahip olan çocukların hem kaygılı hem de kaçınan bağlanma düzeyleri ebeveynleri beraber yaşayan çocuklardan ve boşanmış çocuklardan fazladır. Güvenli bağlanma açısından en yüksek puanı ebeveynleri birlikte yaşayan/evli olan çocuklar almıştır. Bu sonuçlara göre ailenin beraber yaşamasının güvenli bağlanma üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Onur (2023) anne babası ayrı yaşayan öğrencilerin güvenli bağlanma düzeylerinin düşük, kaçınan, kaygılı-kararsız bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tepeli Temiz ve Tarı Cömert (2018) de anne babanın birlikte olmasının güvenli bağlanmayı olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ailesi boşanmış olan ve ailesi beraber yaşayan ergenlerin bağlanma stilleri arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmaması aile içerisinde çocuğa sevgi gösterecek, ona bakım verecek kişilerin olması veya boşanmanın bağlanma durumundan sonra ortaya çıkmasıyla açıklanabilir.

Araştırmada konuşma kaygısı da çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine ilişkin sonuçlara bakıldığında cinsiyet faktörünün konuşma kaygısı üzerinde etkisinin olmadığı görülmektedir. Gedik (2015), Kavruk ve Deniz (2015),

Yıldırım (2015), Tüzemen (2016) de ortaokul ve lise öğrencilerinin konuşma kaygısını ölçtükleri çalışmalarında cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edememişlerdir. Benzer şekilde öğretmen adayları üzerinde (Durmuş & Baş, 2016; Karalı, Şahin, Şen & Aydemir, 2021; Katrancı & Kuşdemir, 2015; Koç-Akran & Özdemir, 2018; Özkan & Kınay, 2015; Sevim, 2012) yapılan araştırmalarda da aynı sonuca ulaşılmıştır. Buna karşı bazı çalışmalarda ise kız öğrencilerin konuşma kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerden fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Arslan, 2018; Baki & Kahveci, 2017; Demir, 2023; Katrancı, 2014; Kuru, 2018; Suroğlu-Sofu, 2012). Sevim ve Gedik (2014) ile Özdemir (2019) tarafından yapılan araştırmalarda ise erkek öğrencilerin kaygısının daha yüksek olduğu görülmektedir. Alan yazındaki farklı sonuçlar çalışmaların farklı tarihlerde ve farklı kültürel yapıdaki okullarda yapılmasından kaynaklı olabilir. Kızların geleneksel toplumlarda baskı altına alınması, toplum içinde konuşmalarının hoş karşılanmamasına karşın erkeklerin daha rahat bir ortamda büyümesi kızların konuşma kaygısının yüksek olmasında etkili olabilir. Günümüzde geleneksel yapıdan uzaklaşılması ve modern eğitim sistemi içerisinde kızlara da erkekler kadar söz hakkı verilmesinden ötürü bu çalışmada kız ve erkek öğrenciler arasında fark çıkmadığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında anne-baba eğitim durumunun konuşma kaygısı üzerindeki etkisi de incelenmiş ve anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Benzer şekilde Kavruk ve Deniz (2015) ile Tolun ve Güven Aktay (2020) da anne baba eğitim durumunun konuşma kaygısı üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tüzemen (2016) ve Demir (2023) ise öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada annenin eğitim seviyesinin farklılık oluşturduğu, babanın eğitim seviyesinin herhangi bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım (2015), Akalın ve Adıgüzel (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da ebeveynlerin eğitim düzeyleri arttıkça konuşma kaygı düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Daha net çalışma sonuçlarına ulaşılabilmesi için geniş örneklemeler üzerinde araştırmalar yapmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarının anne baba beraber yaşama/medeni durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında buna yönelik bir veriye rastlanılmadığı için bu değişkenin ölçüldüğü farklı araştırmalara gerek duyulduğu söylenebilir.

Sonuç olarak yapılan araştırmada bağlanma stillerinin konuşma kaygısı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bebeklik döneminden başlayan ve insanın tüm hayatını etkileyen bağlanma stillerinin, ailenin çocukla kurduğu etkileşimin ve konuşmaya teşvik konusunda ailelerin bilinçlendirilmesinin ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Bağlanma stilleriyle ilgili problem yaşayan veya konuşma kaygısı olan öğrenciler okullardaki psikolojik danışmanlık ve rehberlik servislerinden, psikologlardan destek alabilir.

- Ailelere anne babayla kurulan bağın önemi ve çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiğiyle ilgili eğitimler verilebilir.
- Öğretmenler ve ebeveynler, çocukları kendilerine güven duymaları, topluluk önünde konuşmaları için teşvik edebilir.
- Okullarda öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmek ve konuşma kaygısını gidermek için etkinlikler yapılabilir.
- Bu araştırma sadece nicel veriler esas alınarak yapılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımıyla konuya farklı bir boyut kazandıracak çalışmalar veya aile katılımlı deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırma ortaokul düzeyindeki öğrencileri kapsamaktadır. Daha geniş ölçekli çalışmalar yapılarak farklı yaş grubundaki örneklemeler üzerinde araştırma tekrarlanabilir.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Yapılan bu çalışmada yazarlar aralarında çıkar çatışması bulunmadığını ve tüm araştırmacıların çalışmaya katkı sunduğunu beyan etmiştir.

Etik değerlendirmeyi yapan kurum: Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik kurul karar tarihi/ Etik kurul belgesinin sayı numarası: 08.11.2022/ E-81614018-000-2200045629

Kaynakça

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Akalın, S., & Adıgüzel, A. (2020). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1345-1356.
- Aktaş, E. (2020). *Ergenlerin ebeveyne bağlanma stilleri ile sosyal görünüş kaygısı ve sosyal dışlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 646606) [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Alagöz, P. A. (2019). *14-18 yaş arasındaki ergenlerin bağlanma stilleri ile sosyal anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 587744) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin "topluluk karşısında konuşma" ile ilgili çeşitli görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7(3), 221-231.
- Arslan, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International E-Journal of Educational Studies*, 2(3), 26-43.

- Bacaksız, Ö. (2011). *Boşanma sürecindeki bireylerin bağlanma stilleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Tez No. 290837) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Baki, Y., & Kahveci G. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının etkili konuşma becerileri üzerindeki etkisi: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Turkish Studies*, 12(4), 47-70.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-241.
- Bayramkaya, E. (2009). *Sosyal fobi belirtileri, yetişkin bağlanma boyutları ve kişilerarası ilişki biçimleri arasındaki ilişkiler* (Tez No. 257053) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Baysal, A., & Özgenel, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ve öz-düzenleme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 15(2), 142-152.
- Bifulco, A., Kwon, J., Jacobs, C., Moran, P. M., Bunn, A., & Beer, N. (2006). Adult attachment style as mediator between childhood neglect/abuse and adult depression and anxiety. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 4, 796-805.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol: I. Attachment*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol: II. Separation, anxiety and anger*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. III. Loss sadness and depression*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *Psychiatry*, 145(1), 1-10.
- Brenning, K., Soenens, B., Braet, C., & Bosmans, G. (2011). An adaptation of the experiences in close relationships scale revised for use with children and adolescent. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(8), 1048-1072.
- Brumariu, L. E., & Kerns, K. A. (2008). Mother-child attachment and social anxiety symptoms in middle childhood. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 393-402.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (İ. D. E. Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Butcher, J., Hooley, J., & Mineka, S. (2013). *Abnormal psychology*. Pearson.
- Bülbül, K. (2016). *Aile yapısı, bağlanma stili ve umutsuzluğun lise öğrencilerinin madde kullanma eğilimleri ile ilişkisi* (Tez No. 472019) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Canatan, Ç. (2018). *Evlü veya boşanmış ebeveynine sahip olan, 11-14 yaş arasındaki çocukların bağlanma stilleri ve sosyal fobi düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No.510872) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Demir, S. (2023). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi (MREFD)*, 5(1), 131-150.
- Demir, T., & Melanlıoğlu, D. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygısı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47(1), 103-124.
- Derin, S. (2017). *Sosyal fobi tanılı bir grup ergende bağlanma özellikleri ve ebeveyn bağlanma şekillerinin sosyal fobiyile ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 478002) [Tıpta uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

- Dilbaz, N. (2000). Sosyal anksiyete bozukluğu: Tanı, epidemiyoloji, etioloji, klinik ve ayırıcı tanı. *Klinik Psikiyatri*, 3(2), 3-21.
- Durmuş, E., & Baş, K. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 11(19), 325-336.
- Er, S. (2014). *Topluluk önünde etkili konuşma teknikleri*. Hayat Yayınları.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). McGraw-Hill Education.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365
- Gedik, M. (2015). Siirt örnekleminde ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13, 77-93.
- Görür, B. (2019). *Ergenlerin bağlanma stilleri ve sosyal kaygıları ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 575684) [Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Gündüz, A. (2020). *Duyusal zekâ ile konuşma kaygısı arasındaki ilişki* (Tez No. 633981) [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi-Elâzığ]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe, yöntem, analiz* (5. baskı). Seçkin Yayınları.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hollist, C. S., & Miller, R. (2005). Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Family Relations*, 54, 46-57.
- Karalı, Y., Şahin, T. G., Şen, M. & Aydemir, H. (2021). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: İnönü Üniversitesi örneği. *İNÖNÜ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 2277-2296.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi-Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-49.
- Kartal, M. (2019). *Beden eğitimi ve spor bölümü öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ve kültürel zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 564754) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Katranç, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 174-195.
- Katranç, M., & Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: Sözlü anlatım dersine yönelik bir uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 415-445.
- Kavruk, H. & Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları (Samsun ili Örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 3(15), 63-89.
- Keskin, G., & Çam, O. (2007). Bağlanma süreci: Ruh sağlığı açısından literatürün gözden geçirilmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 23(2), 145-158.

- Kılıç, Z. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının genel psikolojik belirtiler ve sosyal fobi ile ilişkisi* (Tez No. 516040) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kırimer, F., Akça, E., & Sümer, N. (2014). Orta çocuklukta anneye kaygılı ve kaçınan bağlanma: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II orta çocukluk dönemi ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(33), 45-57.
- Koç Akran, S., & Özdemir, E. (2018). Yaşam boyu öğrenme sürecinde öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına ilişkin görüşleri. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(1), 38-49.
- Köseler, A. (2006). *Lise öğrencilerinde iletişim kaygısı* (Tez No. 204584) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kuru, O. (2018). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin konuşma kaygılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4), 2193-2206.
- Linver, S. (1997). *Konuşma eğitimi* (A. Özlü, Çev.). Mert Yayıncılık.
- Manning, R. P. C., Dickson, J. M., Palmier-Claus, J., Cunliffe, A., & Taylor, J. (2017). A systematic review of adult attachment and social anxiety. *Journal of Affective Disorders*, 211, 44- 59.
- Maviş, A. (2013). *Etkili ve başarılı konuşma sanatı*. Yediveren Yayınları.
- Mickelson, K. D., Kessler, R. C., & Shaver, P. R. (1997). Adult attachment in a nationally representative sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1092-1106.
- Onur, T. (2023). *Ergenlerde bağlanma stilleri ile sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 791599) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özdemir, G. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile konuşma kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi: Niğde ili örneği* (Tez No. 538064) [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi-Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özdemir, S. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 361-374.
- Özkan, E., & Kınay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3), 1290-1301.
- Öztürk, A., & Mutlu, T. (2010). The relationship between attachment style, subjective well-being, happiness and social anxiety among university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1772-1776.
- Pertaub, D. P., Slater, M., & Barker, C. (2002). An experiment on public speaking anxiety in response to three different types of virtual audience. *Presence*, 11(1), 68-78.
- Safran, J. D. (1990). Towards a refinement of cognitive therapy in light of inter personal theory: I. theory. *Clinical Psychology Review*, 10(1), 87-105.

- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 927-937.
- Sevim, O., & Gedik, M. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 52, 379-393.
- Subaşı, N. G., & Kazan, H. (2020). Çocukluk dönemi bağlanma stillerinin yetişkin iletişimindeki etkisi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(2), 147-162.
- Suroğlu Sofu, M. (2012). *Öğretmen adaylarının konuşma kaygıları* (Tez No. 328106) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22.
- Sümer, N., & Anafarta Şendağ, M. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Tepeli Temiz, Z., & Tarı Cömert, I. (2018). The relationship between life satisfaction, attachment styles and psychological resilience in university students. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 31, 274-283.
- Tok, C. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin ebeveyn bağlanma stilleri ile sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 603874) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Tok, C., & Öğretim Özçelik, A. D. (2018). Ergenlerin ebeveyn bağlanma stilleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 570-579.
- Tolun, K., & Güvey Aktay, E. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 86-98.
- Topçuoğlu Ünal, F., & Özden, M. (2015). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Pegem Akademi.
- Tüzemen, T. (2016). *Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi* (Tez No. 435307) [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Ünlü, F. (2015). *Ebeveyni boşanmış bireylerde benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 412423) [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Vertue, F. M. (2003). From adaptive emotion to dysfunction: An attachment perspective on social anxiety disorder. *Personality and Social Psychology Review*, 7(2), 170-191.
- Volling, B. L., Notaro, P. C., & Larsen, J. J. (1998). Adult attachment styles: Relations with emotional well-being, marriage, and parenting. *Family Relations*, 47(4), 355-367.
- Yıldırım, G. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları* (Tez No. 442944) [Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi-Uşak]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

Yolaç, P. (1996). Sosyal fobide psikolojik tedavi. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 4 (Ek 1), 35-41.

Extended Abstract

The concept of attachment can be defined as the strong emotional bond established with the primary caregivers, especially the mother, in the child's environment during early childhood, which helps the child feel safe. It is thought that this bond that the child establishes with the mother will directly affect the social relations and personality development that he/she will establish in his/her future life. Attachment Theory, on the other hand, is an approach that tries to explain the reasons for the strong emotional bond that individuals establish with other individuals who are valuable to them, especially with primary caregivers/mother in childhood (Bowlby, 1969, 1973, 1980). Ainsworth and the others (1978) examine attachment in three categories as "secure, anxiety-ambivalent and avoidance".

Speaking anxiety can be defined as the person's refrain from speaking in public or in conversations, preferring to stay passive unless it is necessary, getting excited when necessary, not being able to express herself/himself well, and giving various physical and emotional reactions (Yıldırım, 2015). People with speaking anxiety, like those with social phobia, have reservations about speaking, such as being afraid of speaking to someone they do not know well or to a senior person, speaking in a meeting, talking on the phone, making oral presentations in public, and speaking without preparation. It is thought that all such anxieties are related to childhood life. When the literature is examined, although there are a limited number of studies that have determined that there is a relationship between attachment styles formed by the emotional bond established with the caregiver in childhood and social anxiety/social phobia, no study examining speaking anxiety has been found in the literature. It is thought that attachment styles associated with various types of anxiety, which are effective on personality development, may also have an effect on one's speaking anxiety. The main purpose of this study is to analyze the relationship between the attachment styles of middle school students and their speaking anxiety. Additionally, it was also investigated whether attachment styles and speech anxiety levels differ in terms of gender, educational status of parents and living together status with parents.

The relational survey model, one of the quantitative research methods, was preferred in the study. While the universe of the research consists of all secondary school students in Trabzon, the sample of the research consists of 523 students, 248 girls (47.4%) and 275 boys (52.6%), selected by simple random sampling method from 6 different secondary schools in Ortahisar and Akçaabat. To collect quantitative data in the research, "Personal Information Form", "Close Relationships Scale – Revised for children and adolescent (ECR-RC)" and "Speaking Anxiety Scale for Second Education Students" were applied. First, permission was obtained from the scale owners to collect the data. Later, ethics committee permission from Trabzon

University and application permission from Trabzon Provincial Directorate of National Education were obtained. In the process of data analysis, SPSS 26.0 package program was used. In the data analysis phase, Pearson Correlation coefficient was examined in order to reveal the relationship between middle school students' attachment levels and speaking anxiety. Sampling t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U test were used to keep other variables independent and to determine its relationship with speaking anxiety.

As a result of the research, it was determined that anxious and avoidant attachment styles affected speaking anxiety. When looking at the correlation coefficient, there is a moderately negative relationship between anxious and avoidant attachment and speaking anxiety, and a moderately positive relationship between secure attachment and speaking anxiety. When the score on the attachment styles scale increases, the anxiety increases, and while the score on the speaking anxiety scale increases, the anxiety decreases. According to this, as the anxious attachment and avoidant attachment levels increase, the speaking anxiety level increases. On the other hand, in securely attached adolescents, speech anxiety seems to decrease. It is possible to say that the results of the research are compatible with other studies in the literature. Accordingly, it can be said that the inconsistent relationship between anxious and avoidant attachment adolescents and their caregivers is reflected in their speaking skills.

Within the scope of the research, apart from the correlation relationship, it was also investigated whether attachment styles and speaking anxiety levels differ in relation to various demographic variables. Firstly, the gender variable was addressed and it was determined that the scores of middle school students took from attachment style scale did not show a significant difference depending on the gender variable according to the anxious, avoidant and secure attachment dimensions. It was investigated whether the attachment levels of middle school students differ according to the educational level of their parents and no difference was found in the analyses.

A significant difference was found between the variables of "living together" and "living together but separately" in both anxious and avoidant attachment styles according to the living together status of the parents. On the other hand, it was determined that being divorced did not cause a significant difference. When the averages are investigated, children with parents living together but separated have higher levels of both anxious and avoidant attachment than children live with their parents or divorced. In terms of secure attachment, children with cohabiting/married parents had the highest score.

In the research, speaking anxiety was also analysed according to various variables. When the results relevant to the variables of gender and parental education level are analysed, it is seen that both of them have no effect on speaking anxiety. The study concluded that the speaking anxiety of secondary school students did not differ according to the cohabitation/marital status of their parents.